

MĂNĂSTIREA DE SUB APE MRĂCUNA-MĂNĂSTIRE MARTIR

Preot dr. Constantin Cilibia

THE MRĂCUNA UNDERWATER MONASTERY – A MARTYR MONASTERY

Abstract: The Mraconia monastery was also known as the Monastery in the Danube Valley or at Ogradena Veche, a nearby commune which, today, is lost in the waters of “Old Danubius”, on the occasion of the “Porțile de Fier I Hydropower Station” reservoir. The name “mraconia” originates from the Slavic word „mrac”, meaning hidden place, bush, dark, dark water, which also gives the name of “Hidden Monastery”, located in the vicinity of the Cazanele Dunării, which is deemed to be the most beautiful and most picturesque section of the Danube.

Keywords: Underwater, Martyr, Monastery, Danube Valley

Mănăstirea Mraconia a mai fost cunoscută și ca Mănăstirea din Valea Dunării sau de la Ogradena Veche, o comună din apropiere care azi a dispărut în apele „Bătrânului Danubiu”, cu ocazia lacului de acumulare de la „Hidrocentrala Porțile de Fier I”.

Numele de „mraconia” este de origine slavă „mrac”, care înseamnă loc ascuns, desiș, întunecos, apă întunecată, de aici și denumirea de „Mănăstirea Ascunsă”, situată în apropierea Cazanelor Dunării, care poate fi considerată cea mai frumoasă și pitorească parte a Dunării. Ea mai este cunoscută de localnici și sub denumirea de „Mănăstirea de sub ape”, așezată în Valea Mrăcunii. Multă vreme s-a numit și Mănăstirea de la „Ogradena Veche” sau „Mănăstirea Mrăcuna” denumire care s-a păstrat până în anul 1967, iar din anul 1993 poartă denumirea¹ de „Mănăstirea Mraconia”. Locul este bine împădurit, așa încât mănăstirea era foarte greu depistată de invadatori. Strâmtoarea Cazanelor îți lasă impresia, că Dunărea se pierde aici în munții stâncoși, acoperiți de păduri. Denumirea de „Cazane” provine de la faptul că fluviul

¹ Lucian Predescu, *Enciclopedia Română*, Ed. Cugetarea-Georgescu-Delafras-Buc. IV-Str. Popa Nan, 21, reeditată la Ed. Saeculum I O; Ed. Vestala, Buc. 1999, pag. 613.

Dunărea, datorită adâncimii sale de până la 150 de metri, și a unei lățimi între 150-180 m, dar și a stâncilor colțuroase subacvatice care produc vârtejuri mari, îți lasă impresia că „ar fierbe apa ca într-un cazan pe foc”. Locul pe care a fost ridicată actuala Mănăstire Mraconia se numea „la balon”, datorită punctului de observație a vaselor de navigație pe Dunăre. În această vale numită și „Clisura Dunării” există mai multe peșteri, dintre care cele mai importante sunt: Peștera Veterani și Peștera Ponicovei, unde au fost găsite numeroase urme de viață creștină din perioada creștinismului primar, cu forme de organizare ascetic-monastice.

Vechimea Mănăstirii Mraconia se pierde în negura timpului. Cronicarul Nicolae Stoica de Hațeg, protopopul Mehădiei, consideră începuturile mănăstirii din vremea primelor cnezate și voievodate românești¹, al lui Glad și Orosłamoș (anul 955), dar documentar în secolul al XII-lea, odată cu celelalte mănăstiri din Banat: Horom, Cubin, Sângeorge, Cenad, Hodoș, etc. Datorită vechimii sale, cronicarul Nicolae Stoica de Hațeg mai spunea: că „nu se știe când s-a început și s-a zidit”, dar tot el adăuga că Mănăstirea Mrăcuna² „din timp în timp a fost dărâmată”, dar evlavia credincioșilor au „readus-o la viață”. În anul 1453, Mănăstirea Mraconia este atestată documentar, cu o obște de 20 de călugări, care datorită situației politice³ au părăsit mănăstirea. Este anul căderii Constantinopolului sub turci. Dacă în acel an exista o obște călugărească cu un anumit număr de viețuitori⁴, cu siguranță că ea era mult mai veche. Datorită poziției sale strategice, Mănăstirea Mraconia și împrejurimile sale au fost cunoscute și peste Dunăre cu aceleași denumiri fiindcă deseori țării sârbi cu tezaur, odoare și curtea lor se asundeau aici din calea năvălitorilor. Așezată în calea năvălitorilor, pe drumul bătătorit de invadatorii, Mănăstirea Mrăcuna a avut aceeași soartă ca și surorile de la Vodița, Râșava (Orșova) ș.a. Însemnările primare creștine descoperite la peșterile Veterani și Ponicova, confirmă prezența leagănului monahal bănățean românesc. Așa se explică prezența în zonă a unei puternice vieții religioase cu primele ei forme de organizare. Mărturie ne stă cancelaria Mitropoliei sârbe de Karlowitz, care ne amintește de protopopiatul Mehădiei, în care sunt incluse parohiile antice: „Parochiam antiquam-Staru parohiiu”.

O veche tradiție amintește de prezența ei din timpul Sf. Nicodim. Existau aici în Valea Dunării, un lanț de mănăstiri, ctitorii ale Sf. Nicodim precum: Vodița, Vișina, aflate și ele la răspântiile drumurilor pe unde își „croiau drum” oștile turcești cu cele tătărești, împotriva celor apusene. Inițial Mănăstirea Mraconia a fost atestată în anul 1453, sub jurisdicția canonică a Episcopiei de

² Pr. Cristian Târtea, *op. cit.*

³ Lucian Predescu, *op. cit.*

⁴ Dumitru Manolache, *Eșelnița, sau Înviere ca memorie*, în ziarul Lumina, Nr. 63 (2764), Anul V, 18 martie, 2014, p. 5.

la Vârșeț, de către dregătorul regiunii de graniță a Caransebeșului și Lugojului, banul Nicola Gârlișteanu⁵, primind hramul „Sf. Proroc Ilie Tesviteanul”.

Cel mai tragic și cumplit eveniment din istoria Mănăstirii Mraconia, așa cum amintesc cronicile vremii, a avut loc în noaptea Sf. Gheorghe din anul 1715, când toți călugări au fost uciși mișelește de turci⁶, iar biserica a fost arsă și distrusă în întregime, „de nu au mai rămas decât zidurile goale”. Cu siguranță că ea a fost distrusă în timpul războiului ruso-austro-turc dintre anii 1787-1792, refăcută după anul 1810. Istoria ne confirmă că aproape în fiecare secol mănăstirea a avut de înfruntat vitregiile vremii. Renumitul cronicar Nicolae Stoica de Hațeg, fost protopop al Mehădiei, menționa într-o cronică din anul 1829 că „de frica turcilor și îndeosebi, după bătălia nefericită de la Varna și după ocuparea Constantinopolului în 1453, călugării de la Mraconia s-au refugiat la Orșova”⁷. După toate aceste peripeții în anul 1788, mănăstirea era locuită, iar în anul 1823, s-a găsit, între ruinele mănăstirii, sigiliul vechiului lăcaș⁸, cu o inscripție în limba slavonă: „Peceat manastirea Lubostinie Uspenia Presvistaia Bogaraditi Leto 1723”. După cum se poate observa, sigiliul este „al Mănăstirii Lubostina⁹ cu hramul Adormirii Născătoarei de Dumnezeu”, 1723. A urmat o altă descoperire, făcută în anul 1853, când s-au mai găsit sub ruine, o icoană a Maicii Domnului, expusă mai târziu într-o expoziție la Viena de pictorul Schram din Munchen¹⁰.

Dacă domentele istorice ne lipsesc se datorează vicisitudinilor acelor vremuri de cotropire și ocupație străină care a existat în această parte de țară. Așa cum observa și Protopopul Nicolae Stoica de Hațeg de la Mehădia că Mănăstirea Mrăcuna „din timp în timp a fost dărâmată”, dar evlavia credincioșilor au readus-o la viață. În anul 1521 Mănăstirea Mrăcuna a fost rectitorită de Banul Severinului Nicola (Nicolae) Gârlișteanu și soția sa Anca, cu fiica lor Irina Bănășița, soția banului Ubul (1523) și fiica lor Nasta. Odată cu distrugerea cetății Severinului, a dat naștere Banatului de Caransebeș și Lugoj, care avea să ființeze până în anul 1658, când Acațiu Barciai, ultimul ban bănățean, l-a cedat turcilor.

Măreața faptă a banului Nicolae Gârlișteanu și a familiei sale, ilustrează atașamentul lor față de credința și glia străbună.

⁵ Domnitorii și Ierarhii Țării Românești, *Mănăstirea Mraconia*, Ed. Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2009, p.1275.

⁶ Pr. Cristian Târtea, *op. cit.*

⁷ Domnitorii și Ierarhii, *op. cit.*

⁸ *Ibidem*,

⁹ În legătură cu Mănăstirea Lubostina trebuie să corectăm afirmațiile lui Pesty, făcând precizarea că Mănăstirea Mrăcuna niciodată n-a purtat numele de *Lubostina*. În realitate, *Mănăstirea Lubostina se află situată în regiunea Valea Timocului, la sud de orașul Pojarovăț. Datorită unor împrejurări necunoscute, starețul Mănăstirii Lubostina s-a refugiat, după anul 1723, la nordul Dunării, așezându-se la Mănăstirea Mrăcuna, unde a pus la adăpost între alte obiecte de cult și sigiliul mai sus amintit.*

¹⁰ Pr. Cristian Târtea, *op. cit.*